

N.F.S. Grundtvigs tale ved vinterskolens åbning på Marielyst Højskole

Taler

Nikolai Frederik Severin Grundtvig
Forfatter, teolog, digter

Dato

5. november 1860

Sted

Marielyst Højskole

1 Saa byder jeg igien en lille Flok af unge Landsmænd velkommen til den lille
Høiskole, som bærer Navn efter mig, og jeg ønsker af mit Hjerte, at De, langt fra
nogensinde fortryde den Tid og Flid, De her anvender, meget mere med Glæde
maae mindes alle Deres Dage, og hvad jeg ønsker, har jeg al Grund til at haabe,
5 da Lærerne sikkert vil gjøre deres Bedste, og de Unge neppe var kommet her,
naar ikke De og deres Nærmeste følte Trang netop til den Oplysning og
Veiledning, som her er forberedt.

Jeg veed det jo nok, og jeg vil ikke dølgge det enten for Gamle eller Unge, enten
10 for høie eller lave, at ikke blot Tyskerne, hvem alt Dansk er til Foragt, men at
selv mange i deres egne Tanker meget kloge Folk midt iblandt os, tænker og
siger om Grundtvigs saakaldte Høiskole, at den er meget for lav, da den er saa
pæredansk, at Alting her dreier sig om usle lille Danmark, der kun er som en
15 Baggrund til det storværdige Tyskland, og Skolen er bundet til det usle danske
Sprog, der efter de høie oplyste Tyskeres Forsikkring kun er fordærvet Plattysk,
og duer hverken til at tale eller til at skrive om andet end Grød og om de danske
Grødhoveders bedrøvelige Tanker og latterlige Indbildninger, jeg veed det godt,
men jyden siger med Rette. ær dig selv! thi lærer vi ikke at ændse og skatte det
20 Menneskelige, som er os nærmest, da lærer vi aldrig at skatte noget Menneskeligt
efter sit Værd. Jeg troer ligesuldt at det gaaer med alle ægte Danskere, baade
Gamle og Unge, ligesom med mig, saa vi vilde ikke bytte det lille Danmark –
Danmark, dejligst Vang og Vænge – bort for det store Tyskland eller for hele
den øvrige Verden, og at vort danske Tungemaal ikke alene godt kan udtrykke
25 alt hvad vi har at sige, men kan udtrykke alt hvad vi gider hørt baade om høie og
lave, baade om himmelske og jordiske Ting, og at der baade er udrettet saa store
Ting i det lille Danmark og af det lille danske Folk, og er skrevet saa mange gode
Bøger med danske Penne baade til Nytte og Fornøielse, at vidste vi kun ret
Besked med alt det Gode og Gavnlige, der findes i Danmark og med alle de store

30 Ting, som vore danske Forfædre har udrettet, og med alle gode danske Bøger, da
havde vi al den Kundskab, vi behøvede baade til Gavn og Glæde, og havde slet
ikke noget at misunde enten Tyskerne eller noget andet af de store Verdens-
Folk, som blandt andet har det store Uheld, netop fordi de er saa store, at de
umuelig enten kan kiende alt deres eget nær saa godt som vi kan kiende det Lidt
35 vi har, eller kan enes nær saa godt som deres, som vi om vores!

Og see, det er denne vor Danske Lodd, vi maae ønske hele vor Ungdom oplyst
om, det er denne Danmarks frugtbare Herlighed, som vore Fædre kaldte det,
vor Ungdom skal gjøre opmærksom paa, det er vore gamle Forfædres
40 Heltegierninger, især til at forsvare det elskede Fæderneland, som vor Ungdom
skal lære at kiende og at mindes med Tale og Sang, med Lyst og Glæde,
tilligemed den Heltegierning som vor Ungdom kun for ti Aar siden øvede til
hele Europas Forundring, og det er dette vor yndige Danske Modersmaal, som
vor Ungdom, saavidt mueligt – for hver især – skal blive mægtigt til baade at
45 forstaae og tale om alle menneskelige og især om alle Danske om hjemlige Ting
og Tilstande, og naar det lykkes, som det med Guds Hjelp, vil lykkes, saa er vi
visse paa, at Efterslægten endnu langt bedre end vi vil vide at skatte vort lille
velsignede Fæderneland, der med Ære er blevet et af de ældste Kongeriger i hele
Verden, og vil langt bedre end vi vide at benytte alle vore Hjelpekilder til
50 Opblomstring og til at bruge vort jævne klare Modersmaal baade hemmelig og
offentlig til dets og Danmarks Ære og til at skaffe den Danske Tænkemaade og
Talemaade det Herredømme paa deres egen Grund, som de har Rettighed til,
men som det Vildfremmede længe har tillistet sig, og er endnu, til det Danske
Folks store Skade og billige Harme kun alt for meget i Besiddelse af.

55
Langt fra da at skamme os ved, at alting her dreier sig om Danmark, Danskere og
Danskheden, om de Danske Mennesker og hvad der hører der til, saa derfra
gaaer vi ud og dertil vender vi tilbage, kan vi ikke andet end at lee ad dem, der
laster det, da hos ethvert Folk under Himlen, som har lyst til at leve og see gode
60 Dage, en folkelig Oplysning baade er den første Nødvendighed og er den eneste
Oplysning der kan blive almindelig, men naar man dreier det saaledes, som om
vi her slet ikke gjorde Unge opmærksomme paa andet end hvad der er Dansk,
eller talde dog ilde om alt andet, da er det en plump Fordrielse, for baade taler
vi det bedste, vi kan om vore nærmeste Slægt og Venner i Norge og Sverrig, som
65 vi har saamange gamle Minder om vort Høinordens Guder og Helte, saamange
Kæmpeviser og Ordsprog og saa meget andet godt tilfælles med, at med dem
maa vi i mange Henseender staae Last og Brast, og vi glemmer heller

ingenlunde at opløfte Øinene fra Jorden, som er udskiftet Menneskenes Børn
70 og adskiller dem, til Himmelen som ikke er udstiftet, men med samme Soel og
Maane over os alle, og kan og vil forene os; ja, saavidt Tiden vil slaae til og
saavidt Evnerne rækker, stræber vi at vække Opmærksomhed paa og Deltagelse i
alt hvad der i Sandhed er menneskeligt, alt hvad der har Hjerte i Livet og bærer
det store Ord paa Tungen, som opløfter Mennesket, skabt i Guds Billede,
75 himmelhøit over alt det Umælende.

Derfor kan vi trøstig nedbede Himlens Velsignelse over denne lille Indretning til
folkelig og menneskelig Oplysning, og have det velgrundede Haab, at den skal
være de Unge, som benytter den, til Gavn og Glæde ogsaa under de graa Haar,
80 og at den med alle de Skoler, som nu og herefter ligner den, skal blive vort lille
velsignede Danske Fæderneland baade til Lykke og til Ære i tidens Løb og
Tidens Længde.

Kilde

85 Grundtvig, N.F.S. (1956). Taler paa Marielyst Højskole 1856-1871 (red. Steen Johansen). København.
Nordisk Forlag. S. 96-97

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

90 Højskolebevægelsen, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/ved-vinterskolens-aabning-1860>

95

100

105